

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยกึ่งทดลองแบบสองกลุ่มวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (Randomized Control Group Pretest - posttest Quasi Experimental Research Design) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีของนักเรียนจำหน่ายอาหารเรือก่อนกับหลังการได้รับการสอนโดยใช้ตัวแบบในการพัฒนาทักษะชีวิต และเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีของนักเรียนจำหน่ายอาหารเรือก่อนกับหลังการได้รับการสอนโดยใช้ตัวแบบในการพัฒนาทักษะชีวิตกับกลุ่มเปรียบเทียบ ซึ่งมีรูปแบบการทดลองเป็นดังนี้

กลุ่มทดลอง	R	O ₁	-----	X ₁	-----	O ₂
กลุ่มเปรียบเทียบ	R	O ₃	-----	X ₂	-----	O ₄

- R หมายถึง การสุ่มตัวอย่าง
- O₁ หมายถึง การเก็บข้อมูลก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองเกี่ยวกับข้อมูลพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีโดยใช้แบบสอบถาม
- O₃ หมายถึง การเก็บข้อมูลก่อนการทดลองของกลุ่มเปรียบเทียบเกี่ยวกับข้อมูลพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี โดยใช้แบบสอบถาม
- O₂ หมายถึง การเก็บข้อมูลหลังการทดลองของกลุ่มทดลองเกี่ยวกับข้อมูลพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี โดยใช้แบบสอบถาม
- O₄ หมายถึง การเก็บข้อมูลหลังการทดลองของกลุ่มเปรียบเทียบเกี่ยวกับข้อมูลพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี โดยใช้แบบสอบถาม
- X₁ หมายถึง กิจกรรมในการสอนโดยใช้ตัวแบบในการพัฒนาทักษะชีวิต
- X₂ หมายถึง กิจกรรมในการสอนโดยการศึกษาด้วยตนเอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนจำหน่ายอาหารเรือก โรงเรียนพยาบาล สังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนจำพยาบาลทหารเรือ ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนพยาบาล สังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ จำนวน 48 คน ใช้การสุ่มอย่างง่ายเพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 24 คน และกลุ่มเปรียบเทียบจำนวน 24 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการดังนี้

1. นำผลคะแนนเฉลี่ยสะสม (Grade Point Average : GPA) ปีการศึกษา 2544 ของนักเรียนชั้นปีที่ 2 มาเรียงลำดับจากสูงไปต่ำ (อันดับที่ 1 ถึงอันดับที่ 48)

2. สุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อย โดยเลือกอันดับใกล้เคียงกันทีละคู่ คู่ที่ 1 ได้แก่ อันดับ 1 และ 2 คู่ที่ 2 ได้แก่ อันดับ 3 และ 4 จนครบ 24 คู่

3. สุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลากเลือกนักเรียนจากแต่ละคู่ โดยจับสลากเลือกไปเข้ากลุ่มที่จะเป็นกลุ่มทดลอง ส่วนที่เหลือจะเป็นกลุ่มเปรียบเทียบ โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้ตัวแบบในการพัฒนาทักษะชีวิต จำนวน 24 คน และกลุ่มเปรียบเทียบได้รับการสอนโดยการศึกษาด้วยตนเอง จำนวน 24 คน (ตามภาคผนวก)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนจำพยาบาลทหารเรือจำแนกตาม อายุ สถานะการเงิน ของนักเรียน สถานภาพสมรสของบิดามารดาและรายได้ต่อเดือนของบิดามารดา

ข้อมูลส่วนบุคคล	กลุ่มเปรียบเทียบ		กลุ่มทดลอง	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ				
19 ปี	6	25	7	29.2
20 ปี	15	62.5	14	58.3
21 ปี	2	8.4	3	12.5
22 ปี	1	4.1	-	-
สถานะทางการเงินของนักเรียนในแต่ละเดือน				
เพียงพอแต่ไม่มีเหลือเก็บ	12	50	8	33.34
เพียงพอและมีเหลือเก็บ				
เล็กน้อย	12	50	15	62.5
มีเหลือใช้จ่ายได้อย่าง				
ฟุ่มเฟือย	0	-	1	4.2
สถานภาพสมรสของบิดาและมารดา				
อยู่ด้วยกัน	18	75	19	79.6
ไม่ได้อยู่ด้วยกัน				
- หย่าขาด	0	0	2	8.4
- ไม่ได้หย่าขาด	4	16.7	0	0
- ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิต	2	8.3	3	12
รายได้ของบิดามารดาต่อเดือน				
1,000 – 5,000	8	33.3	5	20.8
5,001 – 10,000	10	41.7	10	41.7
10,000 – 20,000	6	25	9	37.5

จากตารางที่ 1 พบว่านักเรียนจำพยาบาลทหารเรือกลุ่มทดลองส่วนใหญ่ มีอายุ 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.3 มีสถานะทางการเงินในแต่ละเดือนเพียงพอและมีเหลือเก็บเล็กน้อย ร้อยละ 62.5 ส่วนใหญ่บิดาและมารดามีสถานภาพสมรสแบบอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 79.6 และมีรายได้ต่อเดือนประมาณ 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 41.7 ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบพบว่านักเรียนจำ

พยาบาลทหารเรือส่วนใหญ่มีอายุ 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 62.5 มีสถานะทางการเงินเพียงพอแต่ไม่มีเหลือเก็บและเพียงพอและมีเหลือเก็บอย่างละเท่ากันคือร้อยละ 50 ส่วนใหญ่บิดามารดามีสถานภาพสมรสแบบอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 75 และรายได้ต่อเดือนคือ 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 41.7

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ประเภท คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง ประกอบด้วยแผนการสอน จำนวน 4 แผนการสอน ได้แก่

แผนการสอนชุดที่ 1 การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีพฤติกรรม การป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีที่เหมาะสม

แผนการสอนชุดที่ 2 การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

แผนการสอนชุดที่ 3 การพัฒนาทักษะการตัดสินใจ

แผนการสอนชุดที่ 4 การพัฒนาทักษะการปฏิเสธ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบสอบถามข้อมูลด้านคุณลักษณะประชากร

2.2 แบบวัดพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการสอนจำนวน 4 ชุด

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองเป็นแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีจำนวน 4 ชุด ประกอบด้วย

แผนการสอนชุดที่ 1 การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีพฤติกรรม การป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีที่เหมาะสม เป็นแผนการสอนที่ผู้วิจัยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีพฤติกรรม การป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีของนักเรียนจำพยาบาลทหารเรือได้ถูกต้องและให้นักเรียนจำพยาบาลทหารเรือได้มองเห็นถึงตัวแบบที่ถูกต้องโดยมีเน้นทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura ทั้ง 4 กระบวนการ คือ สนใจ เก็บจำ กระทำและจงใจ โดยใช้การอภิปรายกลุ่มและเชิญผู้เชี่ยวชาญมาเป็นวิทยากรรับเชิญ มีการทำกิจกรรมเพื่อฝึกการเรียนรู้และมีการประเมินผลภายหลังการทดสอบด้วยแบบทดสอบจำนวน 12 ข้อ

แผนการสอนชุดที่ 2 การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นแผนการสอนที่ผู้วิจัยสอนเกี่ยวกับทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและสามารถนำความรู้ไปใช้ทำให้เกิดพฤติกรรมกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีโดยนำทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bandura มาใช้ทั้ง 4 กระบวนการ คือ สนใจ เก็บจำ กระทำและสนใจโดยใช้การระดมสมอง อภิปรายกลุ่มย่อยและการฝึกทักษะในการคิดโดยยกกรณีศึกษาและสถานการณ์จำลอง 2 สถานการณ์ที่เป็นพฤติกรรมของวัยรุ่น หลังจากนั้นมีการประเมินผลโดยใช้แบบทดสอบทั้งหมด 10 ข้อ

แผนการสอนชุดที่ 3 การพัฒนาทักษะการตัดสินใจ เป็นแผนการสอนที่ผู้วิจัยสอนเกี่ยวกับขั้นตอนการตัดสินใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปตัดสินใจในสถานการณ์ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีได้อย่างถูกต้องโดยใช้สถานการณ์สมมติแบบเทพเสียงแล้วให้ระดมสมอง อภิปรายกลุ่มย่อยและอภิปรายกลุ่มใหญ่อีกครั้ง หลังจากนั้นมีการประเมินผลการสอนด้วยแบบทดสอบจำนวน 8 ข้อ

แผนการสอนชุดที่ 4 การพัฒนาทักษะการปฏิเสธ เป็นแผนการสอนที่ผู้วิจัยสอนเกี่ยวกับการรู้จักปฏิเสธเพื่อนหรือพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์จำลองแล้วมาเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน หลังจากนั้นมีการประเมินผลการสอนด้วยแบบทดสอบจำนวน 8 ข้อ

แผนการสอนทั้ง 4 ชุด มีขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพดังนี้

1. ศึกษาเนื้อหา แนวคิด กิจกรรมการเรียนการสอนและวิธีการในการสร้างแผนการสอน จากตำรา เอกสารและผลการศึกษานำร่องในนักเรียนจำพยาบาลทหารเรือเมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2544

2. ดำเนินการสร้างแผนการสอนทั้ง 4 ชุด คือ 1) การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีพฤติกรรมกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีที่เหมาะสม 2) การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 3) การพัฒนาทักษะการตัดสินใจ 4) การพัฒนาทักษะการปฏิเสธ ให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยกำหนดเนื้อหา วิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ผ่านตัวแบบสัญลักษณ์ตามแนวคิดทางสังคมของแบนดูราได้แก่ การใช้วิดีโอ เทปเสียง สถานการณ์จำลอง การอภิปรายกลุ่ม การระดมสมอง และแสดงบทบาทสมมติ

3. นำเนื้อหาของแผนการสอนทั้งหมดมาสร้างแบบประเมินผลของการสอนโดยใช้แบบทดสอบความรู้ภายหลังการสอนในแผนการสอนทั้ง 4 ชุด โดยแผนการสอนชุดที่ 1 มีแบบทดสอบจำนวน 12 ข้อ แผนการสอนชุดที่ 2 มีแบบทดสอบ จำนวน 10 ข้อ แผนการสอนชุดที่ 3 มีแบบทดสอบ จำนวน 8 ข้อ และแผนการสอนชุดที่ 4 มีแบบทดสอบ จำนวน 8 ข้อ

4. นำแผนการสอนและแบบทดสอบประเมินผลการสอนทั้ง 4 ชุดที่สร้างให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

5. นำแผนการสอนและแบบทดสอบประเมินผลการสอนทั้ง 4 ชุด ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นอาจารย์พยาบาล มีประสบการณ์ด้านการสอน 5-10 ปี ให้ตรวจสอบความถูกต้อง ด้านรูปแบบ โครงสร้างและเนื้อหาและนำไปปรับปรุงตามที่คุณวุฒิได้เสนอแนะร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแผนการสอนให้สมบูรณ์ขึ้น ดังต่อไปนี้

5.1 ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับเวลามากขึ้น

5.2 ปรับวิธีการเขียนแผนการสอนให้เห็นความสอดคล้องของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อการสอนมากขึ้น

5.3 ปรับข้อคำถามในแบบทดสอบในแต่ละแผนการสอนให้ชัดเจนและไม่กำกวม

6. ปรับปรุงแผนการสอนทั้ง 4 ชุดให้สมบูรณ์ขึ้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลด้านคุณลักษณะประชากร

ลักษณะแบบสอบถามข้อมูลด้านคุณลักษณะประชากร ได้แก่ อายุ ผลการเรียน รายได้ที่ได้รับขณะศึกษา ความเพียงพอของรายได้ สถานภาพสมรสของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา (ต่อเดือน) ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ลักษณะคำถามเป็นข้อความแบบให้เติมคำตอบและแบบมีตัวให้เลือกตอบ จำนวน 8 ข้อ

ชุดที่ 2 แบบวัดพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี

แบบวัดพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 40 ข้อ โดยครอบคลุมเนื้อหาการดำเนินชีวิตที่ปลอดภัยเกี่ยวกับเรื่องเพศและพฤติกรรมการปฏิบัติเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีในการปฏิบัติการพยาบาลของนักเรียนพยาบาลวิชาชีพชั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสารต่างๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวิทยานิพนธ์

2. กำหนดขอบเขตของเนื้อหาให้ครอบคลุมคำจำกัดความของตัวแปรที่ศึกษาแล้วสร้างแบบวัดพฤติกรรมให้ได้ข้อคำถามที่ครอบคลุมพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อด้านการดำเนินชีวิตที่ปลอดภัยเกี่ยวกับเรื่องเพศ และด้านการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีในการปฏิบัติการพยาบาล ด้านละ 20 ข้อ ลักษณะของแบบวัดเป็นข้อคำถามที่ให้เลือกตอบแบบปฏิบัติหรือคาดว่าจะ

ปฏิบัติและไม่ปฏิบัติหรือคาดว่าจะไม่ปฏิบัติ นำมาพิจารณาตามเกณฑ์ โดยข้อคำถามมีทั้งด้านบวกและด้านลบ

ข้อคำถามที่เป็นบวก มีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน 1 คะแนน เมื่อปฏิบัติหรือคาดว่าจะปฏิบัติพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี

ให้คะแนน 0 คะแนน เมื่อไม่ปฏิบัติหรือคาดว่าจะไม่ปฏิบัติพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี

ข้อคำถามที่เป็นลบ มีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน 1 คะแนน เมื่อไม่ปฏิบัติหรือคาดว่าจะไม่ปฏิบัติพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี

ให้คะแนน 0 คะแนน เมื่อปฏิบัติหรือคาดว่าจะปฏิบัติพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี

การแปลผลคะแนน โดยคิดคะแนนรวมของการปฏิบัติทุกข้อ แปลผลคะแนนโดยคะแนนรวมที่สูงแสดงถึงการมีพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีที่ถูกต้องมาก

3. ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาพยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีที่ศึกษา จำนวน 7 ท่าน มีด้านการพยาบาลอายุรศาสตร์และศัลยศาสตร์จำนวน 5 ท่าน และด้านการพยาบาลติดเชื้อจำนวน 2 ท่าน (ตั้งรายนามผู้ทรงคุณวุฒิในภาคผนวก) การพิจารณาความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเห็นสอดคล้องกันอย่างน้อย 6 ใน 7 คน ผลการพิจารณาการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของแบบวัดพฤติกรรมจากผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า ข้อความในแบบวัดพฤติกรรมบางข้อไม่ชัดเจน กำกวมและภาษาไม่เหมาะสมเพื่อให้สอดคล้องกับคำจำกัดความยิ่งขึ้นผู้วิจัยนำผลการพิจารณา และข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับแก้ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้แบบวัดพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น คือ การดำเนินชีวิตที่ปลอดภัยเกี่ยวกับเรื่องเพศ จำนวน 20 ข้อและพฤติกรรมปฏิบัติเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีในการปฏิบัติพยาบาลของนักเรียนพยาบาลทหารเรือ จำนวน 20 ข้อ

3.2 ตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ โดยการนำไปทดลองใช้กับนักเรียนพยาบาลทหารอากาศชั้นปีที่ 2 ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน คำนวณค่าความเที่ยงจากสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) (ประคองกรรณสูตร 2524 : 62) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .79

ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง

ก่อนการทดลองผู้วิจัยได้ทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นโดยการศึกษานำร่องในนักเรียนจำพยาบาลทหารเรือทั้ง 2 ชั้นปี จำนวน 99 คน ของโรงเรียนพยาบาลชาย เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2544 โดยใช้แบบสอบถามถึงการมีพฤติกรรมต่างๆ ที่อาจเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี ผลการศึกษาพบว่า ร้อยละ 62.6 ของนักเรียนเคยไปเที่ยวสถานเริงรมย์ยามราตรี ได้แก่ ดิสโก้เธค คาราโอเกะ ไนท์คลับและห้องอาหาร โดยเหตุจูงใจในการเที่ยวสถานเริงรมย์ ส่วนใหญ่ที่พบคือ เพื่อนชวนไป ร้อยละ 53.53 และอยากหาประสบการณ์ ร้อยละ 33.33 ในด้านการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเพศ พบว่า นักเรียนเคยอ่านหนังสือโป๊หรือดูภาพการร่วมเพศถึงร้อยละ 92.9 และร้อยละ 89.8 เคยดูวิดีโอประเภทปลุกเร้าอารมณ์เพศ ในด้านความไว้วางใจต่อการตัดสินใจเมื่อมีปัญหาส่วนตัว พบว่านักเรียนร้อยละ 84.08 เวลาที่มีปัญหาส่วนตัวโดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับคูรัักและปัญหาทางเพศจะปรึกษาหารือกับเพื่อน และจากรายงานพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีของนักเรียนพบว่านักเรียนเคยมีเพศสัมพันธ์มาแล้วถึงร้อยละ 27.27 โดยส่วนใหญ่มีเพศสัมพันธ์กับคูรัักและหญิงรักสนุก ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สารเสพติดมีค่อนข้างน้อยโดยพบว่ามีเคยลองเพียงครั้งเดียว ร้อยละ 8.08 และมีการใช้นานๆ ครั้ง ร้อยละ 13.13

ด้านความเสี่ยงต่อการได้รับอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยเนื่องจากต้องฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย พบว่านักเรียนเคยได้รับอุบัติเหตุถูกของแหลมทิ่มตำหรือหัวเข็มทิ่มตำขณะปฏิบัติงานร้อยละ 34.04 และเคยถูกเลือดหรือสารคัดหลั่งของผู้ป่วยกระเด็นเข้าปากหรือตาร้อยละ 8.51 ข้อมูลเหล่านี้ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการสร้างแผนการสอนทั้ง 4 แผนการสอนในเรื่องเนื้อหา สถานการณ์จริงในกิจกรรมการเรียนการสอน

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การเตรียมการทดลอง

ผู้วิจัยเตรียมการทดลองโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การเตรียมตัวผู้วิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ดังที่กล่าวมาแล้ว ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
3. ขอคำปรึกษาจากผู้อำนวยการโรงเรียนพยาบาลในเรื่องความเป็นได้ในการขอเก็บข้อมูลจากนักเรียนจำพยาบาลทหารเรือ การใช้เวลาในการจัดกิจกรรมเพื่อให้สามารถเข้ากลุ่มได้ทั้งหมดไว้ล่วงหน้า

4. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนพยาบาล เพื่อขออนุมัติในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. เมื่อได้รับอนุญาตจากหัวหน้าสถานศึกษาแล้ว เข้าพบหัวหน้าฝ่ายศึกษาและบรรดาอาจารย์ด้านการเรียนการสอน เพื่อชี้แจงรายละเอียดและขอความร่วมมือในการวิจัย โดยขอรายงานผลคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) ของนักเรียนพยาบาลทหารเรือ ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2545 เพื่อนำมาจัดแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ และชี้แจงขั้นตอนการทดลอง กำหนดวัน เวลาเพื่อชี้แจงนักเรียน

ระยะที่ 2 การทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

สัปดาห์ที่ 1

ผู้วิจัยพบกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเพื่อแนะนำตัวเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการวิจัย ในวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 เวลา 19.00 น. - 20.00 น. และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลองในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะประชากรและแบบวัดพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี โดยผู้วิจัยเป็นผู้แจกและเก็บแบบวัดด้วยตนเอง และทำการแบ่งกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบให้นักเรียนทราบ หลังจากนั้นมีการแจกแผ่นพับและเอกสารเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีให้แก่ทั้งสองกลุ่ม

การดำเนินการทดลองของกลุ่มทดลอง มีดังนี้

สัปดาห์ที่ 2 วันที่ 27-28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545

ปฐมนิเทศเพื่อให้นักเรียนพยาบาลทหารเรือในกลุ่มทดลองทราบวัตถุประสงค์ของการได้รับการสอนโดยใช้ตัวแบบในการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี โดยทำการตกลงร่วมกันถึงเรื่องบทบาทของนักเรียนทุกคนที่ปฏิบัติภายในกลุ่มโดยแนะนำให้นักกลุ่มทดลองไม่นำความรู้หรืองานที่ได้รับไปบอกกลุ่มที่ศึกษาด้วยตนเองเนื่องจากทำให้เกิดการผิดพลาดในทางการวิจัยได้ อีกทั้งผู้วิจัยจะดำเนินการสอนแบบนี้ให้กับกลุ่มที่ศึกษาด้วยตนเองอีกครั้งเมื่อสิ้นสุดการวิจัย หลังจากนั้นใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์หรือกิจกรรมละลายพฤติกรรมเพื่อให้นักเรียนเกิดความผ่อนคลาย สร้างความคุ้นเคย และสร้างบรรยากาศเพื่อให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมกล้าแสดงออก

แผนการสอนที่ 1 การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีที่เหมาะสม

วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีพฤติกรรมกำบังการติดเชื้อเอชไอวีของนักเรียนจำพยาบาลทหารเรือได้อย่างถูกต้องและเพื่อให้นักเรียนมองเห็นถึงตัวแบบที่ถูกต้องโดยเน้นการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูราทั้ง 4 กระบวนการ คือ สนใจ เก็บจำ กระทำและจูงใจ

วิธีการสอน โดยการใช้การอภิปรายกลุ่มและผู้วิจัยเชิญผู้เชี่ยวชาญมาเป็นวิทยากรรับเชิญ
เนื้อหา พฤติกรรมกำบังการติดเชื้อเอชไอวี

การประเมินผล การสอนในกิจกรรมนี้โดยการจับบัตรตามใบกิจกรรมและนำมาเสนอในช่วงไม่งต่อไปพร้อมทั้งให้ทำแบบทดสอบจำนวน 12 ข้อ (ดูภาคผนวก) ก่อนและหลังการสอนแผนการสอนชุดที่ 1 พบว่าคะแนนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีพฤติกรรมกำบังการติดเชื้อเอชไอวีของนักเรียนจำพยาบาลทหารเรือก่อนการสอน ($X = 10.5$) มีคะแนนน้อยกว่าหลังการสอน ($X = 11.5$)

สัปดาห์ที่ 3 วันที่ 4-5 ธันวาคม พ.ศ. 2545

แผนการสอนที่ 2 การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และสามารถบอกพฤติกรรมที่เกิดจากการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ โดยนำการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura มาใช้ได้อย่างเหมาะสม

วิธีการสอน ผู้วิจัยร่วมกับผู้เรียนอภิปรายทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กิจกรรมที่ใช้เป็นการระดมสมอง อภิปรายกลุ่มย่อย และการฝึกทักษะในการคิดโดยการยกกรณีศึกษาและสถานการณ์จำลอง

เนื้อหา ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คุณค่าของการคิด เรื่อง คิดก่อนทำอย่าทำก่อนคิด มีสถานการณ์จำลอง 2 สถานการณ์เป็นพฤติกรรมของวัยรุ่น พิเคราะห์ที่นำไปสู่การมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี

การประเมินผล ให้ทำแบบทดสอบแผนการสอน 10 ข้อ ทั้งก่อนการสอนและภายหลังการสอนเสร็จ พบว่าคะแนนการทำแบบทดสอบแผนการสอนการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนการสอนมีคะแนน ($X = 7.5$) น้อยกว่าหลังการสอน ($X = 8.5$)

สัปดาห์ที่ 4 วันที่ 11-12 ธันวาคม พ.ศ. 2545

แผนการสอนที่ 3 การพัฒนาทักษะการตัดสินใจ

วัตถุประสงค์ เพื่อบอกขั้นตอนการตัดสินใจและสามารถตัดสินใจจากสถานการณ์ที่กำหนดได้อย่างถูกต้องพร้อมทั้งสามารถบอกการปฏิบัติตนเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติที่ปลอดภัยจากการติดเชื้อเอชไอวีได้อย่างถูกต้องโดยผ่านตัวแบบ

วิธีการสอน ผู้วิจัยเข้าสู่บทเรียนโดยการสนทนาถึงเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันที่นักเรียนต้องตัดสินใจ เช่น การเรียน การคบเพื่อน การประกอบอาชีพ เป็นต้น แล้วอภิปรายทักษะการตัดสินใจและแจกกิจกรรมในการตัดสินใจโดยใช้สถานการณ์สมมติแบบเทพเสียงประกอบการตัดสินใจ เรื่องทางเลือก หลังจากนั้นให้นักเรียนแบ่งกลุ่มย่อย เพื่ออภิปรายประเด็นในกิจกรรม แล้วให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมาเสนอผลงานหน้าชั้น หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการอภิปรายร่วมกับนักเรียนเกี่ยวกับขั้นตอนในการตัดสินใจ ได้แก่ การระบุปัญหา การรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจการเลือกทางเลือกในการแก้ไขปัญหา การพิจารณาข้อดีข้อเสียในแต่ละทางเลือก และการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด

เนื้อหา ทักษะการตัดสินใจ สถานการณ์สมมติแบบเทพเสียงเรื่อง ทางเลือก เกี่ยวกับพฤติกรรมของวัยรุ่นที่นำไปสู่พฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี

การประเมินผล ทำแบบทดสอบแผนการสอนนี้ 8 ข้อ พบว่าคะแนนก่อนการสอน ($X = 6.5$) ได้น้อยกว่าหลังการสอน ($X = 7$)

สัปดาห์ที่ 5 วันที่ 19-20 ธันวาคม พ.ศ. 2545

แผนการสอนที่ 4 การพัฒนาทักษะการปฏิเสธ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้นักเรียนรู้จักการปฏิเสธเพื่อนและหาทางออกเมื่อถูกเข้าขีหรือสบประมาทเพื่อหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์หรือกิจกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้อย่างเหมาะสม โดยไม่มีผลกระทบต่อสัมพันธภาพในกลุ่มเพื่อนอย่างเหมาะสม

วิธีการสอน ผู้วิจัยอภิปรายร่วมกับผู้เรียนทักษะการปฏิเสธ หลังจากนั้นให้นักเรียนแบ่งกลุ่มย่อยแสดงบทบาทสมมติตามกิจกรรมในแผนการสอนนี้ แล้วให้แต่ละกลุ่มเสนอผลงานหน้าชั้น ในตอนท้ายผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปและเน้นย้ำให้นักเรียนเกิดความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี

เนื้อหา ทักษะการปฏิเสธตามแนวความคิดของทักษะชีวิตและพฤติกรรมของวัยรุ่นที่มีภาวะเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี

การประเมินผล ทำแบบทดสอบแผนการสอนนี้ 8 ข้อ พบว่าคะแนนก่อนการสอน ($X = 6$) มากกว่าหลังการสอน ($X = 7.5$)

สรุปการสอนโดยใช้ตัวแบบในการพัฒนาทักษะชีวิต เป็นการสรุปสิ่งที่ได้รับจากการเรียนโปรแกรมนี้โดยผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป

สัปดาห์ที่ 6-10 ไม่มีกิจกรรม แต่มีแจกแบบฟอร์มให้นักเรียนมีการรายงานพฤติกรรม การป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีของนักเรียนจำพยาบาลในแต่ละวันและผู้วิจัยให้นักเรียนส่งทุกวันอาทิตย์ที่ 2 และ 4 เพื่อเป็นตรวจสอบว่ามีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีหลังจากนั้นมีการเสริมแรงพร้อมทั้งกระตุ้นพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีอีกครั้งในระหว่างที่ขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนตึก พบว่า มีการนำแนวทางของทักษะชีวิตไปใช้ในการปฏิบัติชีวิตประจำวันและการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยจริงจากข้อความดังต่อไปนี้

“วันนี้ผมได้มีเวลาได้กลับบ้านเพราะเป็นวันศุกร์ ทำให้ได้เจอเพื่อนโรงเรียนเดิม ได้ชวนผมไปเที่ยวที่เอกซไซด์ ซึ่งเป็นผับชนิดหนึ่ง ซึ่งเพื่อนได้เข้าที่ที่จะให้ไปให้ได้แต่ผมได้ใช้ทักษะการปฏิเสธที่ได้รับการสอนพูดว่า พอดีบอกคุณพ่อที่บ้านไว้แล้วว่า จะรีบกลับบ้าน วันหลังค่อยไปเที่ยวกันอีกสักวัน”

“ไปงานเลี้ยงฉลองวันเกิดบ้านเพื่อน ผมปฏิเสธเพื่อนที่จะดื่มเหล้า ผมหันไปดื่มน้ำอัดลมแทนและกินกับแก้มเพราะผมดื่มเหล้าแล้ว หลังเลิกงานผมต้องขี่จักรยานยนต์กลับบ้านเป็นระยะทางไกลอาจเกิดอุบัติเหตุได้และเสี่ยงต่อการถูกตำรวจตรวจจับอีกได้”

“5 วันเมื่อขึ้นตึกศึกษาผู้ป่วยและฝึกประสบการณ์ระหว่างวันที่ 13-17 ม.ค. ทำให้เกิดความคิด การตัดสินใจในหลายๆ อย่าง เช่นการทำการพยาบาลให้กับผู้ป่วยที่ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยที่เป็นวัณโรคปอด จะต้องมีการคิดในการดูแลตนเอง ป้องกันการติดเชื้อจากผู้ป่วยโดยการสวมถุงมือ และใส่ผ้าปิดจมูกทุกครั้งในการให้การพยาบาลผู้ป่วย”

“ในการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน มีการตัดสินใจในการปฏิบัติการพยาบาลคือ ก่อนจะดูเคสหะผู้ป่วยต้องคิดว่า จะให้การพยาบาลอะไร ควรหรือไม่ เช่น การล้างมือก่อนหรือไม่เพราะว่ามือยังไม่ได้ไปสัมผัสอะไรคิดว่าสกปรก พอคิดดีแล้วก็ควรจะไปล้างมือก่อนดูเคสหะให้กับผู้ป่วย จึงตัดสินใจไปล้างมือ”

“ในวันที่ 28 ผมไปงานเลี้ยง โดยกระผมเองเป็นคนขับรถพาเพื่อนและพี่สาวไป ในงานมีการดื่มสุรากันเป็นธรรมดาของโต๊ะจีน ซึ่งกระผมเองก็ดื่มบ้างแต่ไม่มากเพราะว่าต้องเป็นคนขับรถโดยพยายามปฏิเสธในการดื่มเนื่องจากตัวเองมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบชีวิตผู้อื่น”

การดำเนินการทดลองของกลุ่มเปรียบเทียบ มีดังนี้

ในสัปดาห์ที่ 2-10 ในกลุ่มเปรียบเทียบได้รับแจกแผ่นพับและเอกสารประกอบความรู้ ความเข้าใจในพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีเพื่อกลับไปอ่านและศึกษาด้วยตนเอง

สัปดาห์ที่ 11 วันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2546

เก็บข้อมูลภายหลังการทดลองโดยใช้แบบสอบถามชุดเดิมเพื่อประเมินพฤติกรรมการป้องกัน การติดเชื้อเอชไอวีของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS /PC⁺ for WINDOWS ซึ่งมีรายละเอียดการวิเคราะห์ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานะทางการเงิน สถานภาพสมรสของบิดาและมารดา รายได้ต่อเดือนของบิดามารดา ใช้การวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ และ ร้อยละ
2. เปรียบเทียบความแตกต่างก่อนการทดลองและภายหลังการทดลองในเรื่องพฤติกรรม การป้องกันติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้ตัวแบบในการพัฒนาทักษะชีวิต โดยใช้สถิติ Paired samples t-test ที่นัยสำคัญ .05
3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบในพฤติกรรม การป้องกันติดเชื้อเอชไอวีโดยใช้สถิติ Independent t-test ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

